

1469

רושור קד ל מט' 39/ב

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
בשנתה כועדת משנה לחוקי-יסוד
שהתקיימה ביום ד', כ"ו באדר א' תשי"ז - 27.2.57 בשעה 08.30.

- השתתפו:
- נ. ניר - היו"ר
  - ע. מיכילוב
  - ב. אזוביה
  - ס. אונא
  - ד. בר-רב-האי
  - ש. הלל
  - ז. ורהפטיג
  - י. ישעיהו
  - ש. יוניצ'מן
  - ח. יהודה
  - ח. רובין
  - י. רוקח
  - י. שופמן

- מוזמנים:
- פ. רוזן - שר המשפטים
  - ח. כהן - היועץ המשפטי
  - א. ירין - המשנה ליועץ המשפטי

סדר-היום: חוקי היסוד (הכנסת).

היו"ר נ. ניר: אני פותח את הישיבה.

אני מבקש את סליחת החברים על שהייתי נאלץ
לבטל את ישיבת הוועדה ביום ב'.

חוקי יסוד (הכנסת):

סעיף 26.

א. ירין: חברי הוועדה עוררו את השאלה שיום הבחירות
יהיה תמיד בחודש חשון, והשאלה היתה איך
להבטיח את הדבר במקרה של פיזור הכנסת לפני תום תקופת כהונתה.

לפי הצעתי בסעיף 7(א) יהיה כתוב: "הבחירות
לכנסת יהיו ביום ג' הראשון לחודש שחון בשנה שבה תהיה כהונתה של
הכנסת היוצאת". סעיף 7(ב) יישאר ללא שינוי. וסעיף 26 ינוסח כך:
(א) תקופת כהונתה של הכנסת תהיה ארבע שנים מן החודש בו נבחרה; (ב) החליטה
הכנסת להתפזר, תהיה תקופת כהונתה של הכנסת שלאחריה עד לחודש חשון הקרוב
ביותר לתקופת של ארבע שנים מן החודש בו נבחרה; (ג) הכנסת היוצאת תכהן
עד לתקופת כהונתה של הכנסת הבאה".

ב. אזוביה: אני מציע שיום הבחירות יהיה יום ג' השני בחודש
חשון. חודש תשרי הוא חודש חגים, וצריך להשאיר

זמן למלחמת הבחירות.

יחד עם זאת אני מציע לתקן את הצעת סר ירין
באופן שעל כל פנים תקופת כהונת הכנסת לא תהיה פחות מארבע שנים, אלא, אגב,
במקרה הצורך - יותר.

הנחלט: 1. לאשר את הצעת מר ידן לטעיף 26, ולקבוע כי הבחירות תתקיימנה ביום ג' השני של חודש חשוון.

2. לקבל את הצעת ב. אזניה האומרת כי במקרה של פיזור הכנסת, תקופת הכנוניה של הכנסת שמחריה לא תהיה פחות מארבע שנים.

טעיף 27.

ב. אזניה:
הטענה היתה שאין לקיים דיון בכנסת על פיזור על פי דרישה של פחות מרבע מחברי הכנסת. ברור כי ההחלטה הסופית היא מסילא בידי הכנסת. אבל השאלה היא איזה חלק של הכנסת רשאי לעורר דיון רחב בכנסת. אני חושב שהדרך הפשוטה תהיה אם נקבע שפיזור הכנסת ייעשה על-ידי חוק. אז נפתרת גם הבעיה של קיום או אי-קיום דיון, והשאלה תוכרע על-ידי הרוב בכנסת.

ש. יוניצ'טון:
נדמה לי שהיתה בטעיף זה הצעה להקטין את מספר החברים הרשאים לדרוש זאת ל-25.

אם חברי כנסת דורשים פיזור הכנסת, ודאי שיש צורך בדיון יסודי בשאלה זו. יתכן שהתעוררה שאלה אשר לא עמדה על הפרק בזמן הבחירות. אם חלק ניכר מחברי הכנסת חושב שיש צורך לקיים דיון בשאלה הזאת, צריך לאפשר לקיים דיון על כך.

י. רוקח:
כל חבר הכנסת יכול להציע הצעה לסדר-היום. השאלה היא מי יחליט בענין פיזור הכנסת. אני מציע: רוב הכנסת, או הנשיא לפי המלצת הממשלה.

היו"ר נ. ניר: לדעתי, הצעה כזאת שייכת לפרק על הממשלה.

ז. ורהפטיג:
זה אומר שמיעוט יוכל לפזר את הכנסת. ממשלה שאין לה רוב בכנסת יכולה להטליף בפני הנשיא על פיזור הכנסת.

י. רוקח:
הנשיא יכול שלא לקבל את ההטלצה. הוא יכול להטיל על מישהו אחר להרכיב ממשלה חדשה.

ד. בר-רב-האי:
יכול להיות מצב שבו לממשלה אין רוב בכנסת, ופן אין רוב להצעה לפזר את הכנסת. הדבר עלול להביא לשיתוק בחיי המדינה. ואז צריכה להיות אינטנציה מחוץ לכנסת שתחליט על כך. צריך לתת את הדעת על האפשרות של פיזור הכנסת גם בניגוד לדעת הרוב, נאמר, הנשיא לפי החלטת הממשלה, או בדרך אחרת.

היו"ר נ. ניר:
עלינו להחליט על שתי שאלות: האחת - האם מיעוט בכנסת יכול לחייב אותה לקיים דיון בשאלת פיזור הכנסת; השניה - אם יוכל איזה שהוא מוסד מחוץ לכנסת לפזר את הכנסת.

א. ידיון:
לטענה שזה נושא חדש: ברור כי מקומו של הדיון הזה הוא בחוק זה. אלה הם דברים הנוגעים לכנסת, והדגש הוא על פיזור הכנסת, גם אם מזכירים את הנשיא או את הממשלה.

ש. יוניצ'מן:

אני מציע לדחות את ההצבעה בסעיף זה, כדי
לאפשר התייעצות.

פ. רוזן:

אם חבריכם נוטים לדחות את ההכרעה בסעיף זה,
אני רוצה להוסיף חומר למחשבה.

נדמה לי שאם מי ברינו על פיזור הכנסת, הדרך
הפשוטה היא שבכנסת עושה זאת לפי החלטתה. ואם בדיון על הצעה לסדר-היום
מתברר שאין רוב הרוצה לדון בשאלה, מוטב שהדבר מתברר מיד. מכל מקום,
אני מטפס עם הנוסח המוצע כאן מוציא מכלל אפשרות הצעת חוק על ידי חבר
הכנסת.

השאלה של פיזור הכנסת על-ידי הנשיא נתעוררה
בממשלה בקשר עם שאלה אחרת: במקרה של משבר ממשלתי שאי-אפשר לחסלו תוך
זמן מתקבל על הדעת. היתה פעם הצעה של הממשלה, שגם בתפרסמה, אשר לפיה
אם הממשלה לכוונן ממשלה אינם מצליחים תוך זמן מתקבל על הדעת, תוכל
הממשלה לפנות אל הנשיא בהצעה לפזר את הכנסת. למעשה, זהו המקרה
הקלאסי המעשי שיכול להיות של פיזור הכנסת על-ידי גורם שלישי. ואז
נתעוררה השאלה אם הנשיא יוכל לעשות את הדבר ביזמתו או רק לפי הצעת
הממשלה. לי נדמה כי המקרה היחיד שבו תיתכן פניה אל הנשיא בענין זה
הוא המקרה של משבר ממשלתי, ולא בדרך כלל, כפי שהציע חבר הכנסת רוקח.
הממשלה הסתלקה מן ההצעה הזאת, אבל אם משאירים את הסעיף לשיקול, אני
טבקש לשקול גם את ההצעה הזאת.

י. רוקח:

אני מציע תיקון להצעתי: הפניה לנשיא תהיה
על-פי החלטת הממשלה, כולל ראש הממשלה.

י. שופמן:

נדמה לי שאין להתייחס אל הצעה לפזר את הכנסת
כאל הצעה רגילה לסדר-היום, שמעלים אותה
וטורידים אותה מסדר היום. זה מאורע חשוב, וצריך טיפול אחד להגביל את
השימוש באפשרות הזאת, וטוב שני לתת אפשרות לטיעוט מסוים החושב שיש
לקיים דיון בשאלה, לעשות זאת. מובן מאלינו שבסופו של דבר יחליט על
כך הרוב.

לשאלה השניה: מי יכול לפזר את הכנסת. ברור
שההצעה יכולה לבוא מצד הממשלה. אבל - לכנסת יכולה לדון בהצעה
כזאת לפי הצעת חברי הכנסת או לפי הצעת הממשלה, והיא המחליטה על פיזור.

ביחס להצעות שהממשלה תוכל לפנות לנשיא
ועל-ידי כך לפזר את הכנסת טבלי שתהיה על כך החלטה של הכנסת. יכול להיות
מקרה שממשלה מתפטרת ויש אפשרות להקים ממשלה אחרת, אבל הממשלה הזאת
טעדיפה ללכת לבחירות. אל תחשבו על הבעיה הזאת בתנאים ובמספרים של היום.

ב. אזניה:

אז הנשיא לא יפזר את הכנסת.

ש. יוניצ'מן:

הנשיא הזה - לא. אבל נשיא אחר יכול לעשות זאת.

י. שופמן:

אני מציע - גם על כך מצטרף עוד להתייעץ בסיעתי -
שהמסכות לפזר את הכנסת תהיה בידי הנשיא רק
במצב שבו אי-אפשר להקים ממשלה.

היו"ר נ. ניר:

מי יחליט על כך.

י. שופמן:

הנשיא, במקרה שהוא רואה כי אין אפשרות ביחסי
הכוחות הקיימים בכנסת להרכיב ממשלה. ואז הוא
יעשה זאת גם בלי שתהיה הצעת הממשלה וגם בלי שתהיה על כך החלטה בכנסת.

ז. ורהפטיג:

ישנן כמה אפשרויות: (1) הכנסת מוכרחה לשבת ארבע שנים, אין התפזרות ואין פיזור; (2) הכנסת מתפזרת על-פי חוק; (3) הכנסת מתפזרת על ידי החלטה (כדי לקצר את הפרוצדורה); (4) אפשרות של פיזור הכנסת על-ידי הממשלה, ווריציה אחרת של אפשרות זו: פיזור הכנסת על-ידי הנשיא לפי פניית הממשלה, אבל במקרה זה פניה כזאת הנשיא חייב לעשות זאת; (5) פיזור הכנסת על-ידי הנשיא לפי פניית הממשלה, כאשר הנשיא אינו חייב לעשות זאת, ונשאר בידו שיקול; (6) פיזור הכנסת על-ידי ראש הממשלה והנשיא; (7) פיזור הכנסת על-ידי הנשיא לבדו.

לי ברור כי אין להגביל את הכנסת ולקבוע כי היא אינה יכולה להתפזר, קודם כל מפני שלפעמים אין ברירה ומוטב לעשות זאת, ושנית, מפני שמטילא הגבלה כזאת לא תעזור, והכנסת אשר תרצה לעשות זאת תוכל לשנות את אשר נקבע על-ידי חוק.

אשר לשתי האפשרויות של התפזרות הכנסת, על-ידי חוק ועל-ידי החלטה, אני בעד זה שתהיינה שתי האפשרויות גם יחד. חוק - מפני שלפי השיטה שלנו אין מנוס מהאפשרות הזאת; החלטה - מפני שלפעמים צריך להעביר את העניין במהירות ולהבליט שזה בא לרגל מאורע טטויים. אמנם אני בעד זה שתהיה הגבלה בזמן כדי למנוע החלטה פזיזה, אבל הפרוצדורה של קבלת חוק בכנסת היא מסורבלת מדי למקרים כאלה.

לעומת זאת אני מתנגד לכל אפשרות של פיזור הכנסת על-ידי הממשלה, עם הנשיא או בלי הנשיא, או על-ידי הנשיא לבדו. מסירת העניין לממשלה פירושו שראש הממשלה יוכל תמיד להחליט על כך, וראש הממשלה אינו מייצג את הרוב בכנסת.

אם מוסרים את הדבר לנשיא כגורם מחייב, יש אסון-יתר בנשיא כגורם אובייקטיבי. אבל מאידך, הנשיא שלנו אינו נבחר על-ידי העם אלא כוחו נובע מן הכנסת. ולכן אין הגיון למסור לו את הסמכות הזאת. הדבר גם יכניס את הנשיא יותר מדי לבעיות של פוליטיקה יומיומית.

משום כך נדמה לי שיש לשלול את האפשרות של פיזור הכנסת, ולאפשר התפזרותה על-ידי חוק או על-ידי החלטה.

ח. רובין:
אני מסכים לחלק גדול מדברי חבר הכנסת ורהפטיג.

בסעיף 27 צריך לצטט את סעיף 10(א), כי אחרת לא ברור שהכנסת המתפזרת היא הכנסת היוצאת.

אני רוצה לחזור לסעיף הקודם ולהביע ספק אם אפשר יהיה לקיים בחירות על-פי חוק הבחירות הקיים בסך שמונה שבועות. נדמה לי שהתאריכים בחוק הבחירות הולכים אחורה עד 160 יום.

אני בעד התפזרות הכנסת ונגד כל פיזור הכנסת על-ידי גורם אחר. ועל כל פנים לא יתכן שממשלה אשר נפלה בכנסת תציע אצטא פיזור הכנסת. אסור שהממשלה תשיג רוב זה או אחר בכנסת תחת איום של פיזור הכנסת.

נכון גם שרוב בממשלה אינו מוכרח להיות רוב בכנסת, ואז פירוש הדבר שהמיעוט בכנסת יוכל להביא לפיזור הכנסת, דבר שאינו מתקבל על הדעת. השיטה הקיימת באנגליה, אשר בה יכולה הממשלה לקבוע לעצמה את התאריך לבחירות, אינה מתקבלת על הדעת אצלנו.

יש ללמוד גם מהנסיון. כשהיה טשבר והנשיא לא ראה אפשרות להביא להרכבת ממשלה, החליטה הכנסת על התפזרותה. לא היה מי שאמר: נמשיך לשבת. במקרים שיש צורך בכך, יש להניח שהכנסת תתפזר מעצמה. הרוב אשר הפיל את הממשלה הוא אמנם מספיק טוב, אבל הוא יסכן את עמדתו אצל הבוחרים אם לא יאחר שגורם להפלת הממשלה ולחוסר אפשרות להרכיב ממשלה חדשה, ימשיך לשבת בכנסת, כלומר, יאפשר לממשלה שהפיל אותה להמשיך בכהונתה.

ח. רובין :
אטר להצעה להעביר את הסככות הזאת לנטיא,
לפי הקונטטיטוציה שלנו יש מוסד אחד הטכטא
את הטורברניות על העם, והיא הכנסת. כל המוסדות הטטלכתיים שורשט בכנסת.
גם מבחינה זו אי-אפשר לנת לאחד מן המוסדות האלה סככות טעל לטורט
אטר טטנו הוא צטח.
על-ידי ההצעה לתת את הסככות הזאת לנטיא
גם טכניטיט את הנטיא לתוך ריב הטפלגות, כי הטככות הזאת כוללת גם
את האפטרות לפזר את הטטטלה, על-ידי פיזור הכנסת.

ש. יוניצ'טון :
עלינו לקחת בחשבון בניטוח הטעיף הזה כל
טיני אפטריות תיטורטיות, וודאי - ללטור
טן הנטיטון. עלינו לקחת בחשבון אפטרות טטטלה אשר קיבלה אי-טטון וחלק
טטנה עזב אותה, טטטיכה לכהן בזדון. רגש האחריות של טפלגה שלטת הוא
דבר טובייקטיבי. היא יכולה לדשוב שזה לטובת הטדינה. והנטיא אז לא
יוכל לעשות דבר. יש רוב נגד הטטלה, ואין רוב להקטט טטטלה אחרת.
יכול גם להיות טקרה טכנסת טנבחרה, טלכתחילה טתברר כי אי-אפשר להקיים
כה טטטלה, והטטלה טכיהנה בכנסת קודטת טטטיכה לכהן. אני טוען כי
בטקרים כאלה הנטיא לא רק רטאי אלא חייב לפזר את הכנסת.

היו"ר נ. ניר :
אינני טתאר לי שאותו רוב שהביע אי-טטון
לטטטלה, ירשה לאותה טטטלה להטטיך לכהן,
על-ידי כך שלא יטכים לפיזור הכנסת בטקרה של אי-אפטרות להקים טטטלה
אחרת באותה הכנסת. גם בנוגע לאפטרות טנבחרת כנסת חדשה אשר אינה
יכולה להרכיב טטטלה חדשה, אשר עליה דיבר חבר הכנסת יוניצ'טון, הדבר
תיטורטי. לטעה, אותו רוב אשר בו אין טטון לטטטלה טנשארט טכנסת קודטת,
הוא אשר יחליט גם על פיזור הכנסת.

אני טתנגד לכל התערבות של כוח "עליון",
טעל לכנסת, את זה נטיא ואת זה גורם אחר. הכנסת היא אשר בוחרת את הנטיא,
ואין הגיון בכך שהוא יוכל לפזר אותה.

לכן אני טטכים עם חבר הכנסת ורהפטיג, שהכנסת
יכולה להתפזר על-ידי חוק או על-ידי החלטה.

ז. ורהפטיג :
חברי הכנסת הטציעים כי הנטיא יוכל לפזר
את הכנסת בניגוד לרצונה, צריכים לטצוא דרך
להבטיח כי הכנסת לא תוכל לחוקק לפני כן חוק אשר יטנע מן הנטיא את
האפטרות הזאת.

הנחלט :
לקבל את ההצעה להטאיר לטיקול נוטף של
חברי הוועדה את שתי הטאלות הכלולות בטעיף ;
האם הכנסת טתפזרת רק לפי רצונה או שיכול
להיות גם פיזור הכנסת על-ידי גורם אחר ;
האם הכנסת טתפזרת לפי חוק או על-ידי החלטה.

ז. ורהפטיג :
אני טציע לטחוק את הטעיף. טעמו של הטעיף
היה בשנים הראטונות לקיום הטדינה, כשהיו
הרבה טטור תקנות והיה חטש של טיכחה. היום אפשר לדאוג לכך שהתקנות
יוטרכו לפני כן.

א. ידיו:

כדונת הסעיף לא היתה רק לטובע שיכחה.
כדונתו טראשיתו היתה לשחרר את הכנסת
בשבעות הראשונים לכהונתה טן הצורך לדון בהארכת תקפם של תקנות וחוקים
זמניים. גם עצם הטענה של חבר הכנסת ורהפטיג יכולה לחול על התפזרות
סדירה של הכנסת, אז יודעים טראש את התאליבים ואפשר לטנוע שיכחות,
טה שימין כן לגבי התפזרות הכנסת לפני תום כהונתה הרגילה.

י. שופטו:

אני בעד זה שנשאיר את הסעיף, אחרת עלולה
להיות אנדרלמוסיה בשטח זה. אני חושב שגם
בחודש האחרון לכהונתה של הכנסת היוצאת לא טוב שהיא תשב להאריך חוקים.
ואני מציע להרחיב את ההוראה גם לגבי החודש האחרון של תקופת הכנסת
היוצאת.

היו"ר נ. ניר:

אני מציע למחוק את הטלה "הראשונים". היא
מיותרת.

ש. הלל:

יש טעם שהכנסת יושבת להלכה, אבל לא לטעשה.
כך הדבר בתקופה של חודשיים-שלושה לאחר שהכנסת
נבחרת. ועלינו לענות על השאלה טה יהיה דינם של חוקים אשר תקטם פג
במשך התקופה הזאת. על אחת כסה וכסה קיימת בעיה כזאת אשר הכנסת מתפזרת
לפני תום תקופת כהונתה. ההגיון אומר שיש להחיל את ההוראה הזאת טיום
שהכנסת החליטה על התפזרותה, או, בטקרה של כהונה סדירה, שלושה חדשים
לפני טיום תקופת כהונתה.
על הנימוקים של ד"ר יולן בענין זה אני
רוצה להוסיף נימוק אחד: בתחילת כינוסה של הכנסת אין יועדים עדין
אין טמשלה תהיה, ולכן אין טוכנים להאריך חוקים מבלי לדעת איזו תהיה
המטלה איר תצטרך לבצעם.

י. רוקח:

הסעיף יותר טדי רחב ויותר טדי בלתי ברור.
אם הולכים לבחירות בגלל ענין מסוים, ובין
החוקים שמוארכים על-ידי הוראה כזאת יש חוק אשר דן בשאלה הזאת, האם
הוא צריך להישאר בתקפו ששה חדשים לאחר בחירת כנסת חדשה?

סז. אונא:

הסעיף צריך להיות. יתכן שצריך להוסיף: אלא
אם הכנסת תחליט לבטל זאת.

י. שופטו:

זאת היא תמיד יכולה לעשות.

ד. אונא:

אשר לשאלה שעורר חבר הכנסת הלל, ראינו
בכנסת הקודמת כי גם אם הכנסת מתפזרת היא
ממשיכה לעבודא עד לסועד טסוד מאוד לקיום הבחירות. אין בכך קושי.

ב. אוניה:

אולי במקום חדשיים - חודש?

היו"ר נ. ניר:

אני מציע להשאיר את הסעיף ללא שינוי.

ה. בר-רב-החיי:

באופן פורמלי רשאית הכנסת היוצאת לחוקק
חוקים עד הרגע האחרון, אבל אין דבר שעלול לעשות
רושם רע יותר בציבור מאשר כנסת יוצאת המטהרת לקבל חוקים שיחייבו את
הכנסת הבאה אחריה. לכן נראה לי שצריך לתת זמן מסוים לפני תום תקופת
הכנסת, וזמן מסוים לאחר כינוס הכנסת החדשה.

ש. הלל:

אני מסכים להוסיף אחרי "יעמד בתקפו שלושה
חדשים נוספים" את המלים "אלא אם כן הווליסה
הכנסת החדשה אחרת".

ב. אזניה:

זוהי פרוצדורה חדשה של שינוי חוק על-ידי
החלטה. ואני מתנגד לכך.

הוחלט: 1. לדחות את ההצעה להוסיף את המלים "אלא אם החלטה
הכנסת אחרת".

הסתייגות לט. אובא.

2. לדחות את ההצעה להשאיר את הסעיף ללא שינוי.

3. לקבל את ההצעה האומרת כי ההוראה תחול גם
על התקופה שלפני גמר תקופת הכנסת, בטקרה של
התפזרות לפני תום תקופה הרגילה - מהחלטה
על ההתפזרות, ובטקרה של גמר התקופה הרגילה -
חדשים לפני כן.

4. לדחות את הצעת י. רוקח להגביל את הוראת הסעיף
לתקנות ולתקנות לשעת חירום.

5. לקבל את הצעת ב. ניר למחוק את הטלה "הראשונים".

סעיף 29.

היו"ר ב. ניר:

אני חושב שאין זה מקום המתאים לסעיף זה.
אני מציע שנבקש מפר ידין למצוא לסעיף את
מקומו המתאים בחוק.

א. ידין:

הרשימה הטופיעה בסעיף זה מקבילה לזו שבסעיף
6. מאחר שהוועדה שינתה את סעיף 6, השינוי
צריך לחול גם על הסעיף הזה.

הוחלט: 1. לקבל את ההצעה לשנות את מקומו של הסעיף
בחוק. (משרד המשפטים ימצא לסעיף את מקומו
המתאים בחוק).

2. לקבל את הצעת א. ידין לשנות את הרשימה הטופיעה
בסעיף, במקביל לשינוי שנתקבל בסעיף 6.

סעיף 30.

ש. יוניצ'מן:

אני מציע להאריך את הזמן: במקום 24 שעות -
72 שעות. צריך לקחת בחשבון שלפעמים עושים

זאת מתוך אי-הבנה ורובז.

ש. הלל:

כתוב פה "אישית ליו"ר הכנסת". לאחר זאת כתוב:
"לאחר שכתב ההתפטרות הגיע אל יו"ר הכנסת".
מאחר שקבענו שההתפטרות צריכה להימסר אישית, אין מקום לתוספת הזאת.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
בשבתה כו' עדת משנה לחוקי יטוד
27.2.57
חוקי יטוד (הכנסת).

ואם חבר הכנסת נמצא בחו"ל ושולח משם מכתב?
לדעתו, צריך להוסיף כי ההודעה צריכה להיות
בכתב.

י. רוקח:

במלה "אישית" הכוונה היתה לסנוע אפשרות
של החתמת חברי הכנסת לפני היבחרם על-ידי
מוזכירי הספלגות על מכתבי התפטרות. ואז מתעוררת השאלה של תאריך החתימה.

ד. בר-רב-האי:

יתכן שהמלה "אישית" הוכנסה בגלל הנימוק
שציינן חבר הכנסת בר-רב-האי, אבל לדעתי
יש לה מטעמים אחרת: אם אדם מסוגל לכך, הוא צריך לבוא אל יו"ר הכנסת
בעצמו ולהגיש את התפטרותו. כבוד הכנסת דורש זאת. לכן צריך להוסיף כי
אם נבצר ממנו לעשות זאת בגלל היותו חולה או בגלל היותו בחו"ל, אז
אפשר להסתפק בכך שהוא יחתום על המכתב בפני רשות מוסמכת שתאשר את
חתימתו. אם הוא חולה - יזטין נוטריון לאישור החתימה; ואם הוא בחו"ל,
ילך לקונסול ויחתום בפניו.

ש. הלל:

עיקר הכוונה היתה באמת לסנוע התפטרות
שנחתמה מראש. לכן צריך לכתוב כי אין להכניס
למכתב התפטרות תאריך מאוחר יותר. אבל צריכה להיות אפשרות להגיש התפטרות
על-ידי מכתב, בטקרה שאין אפשרות לגשת אישית אל יו"ר הכנסת. אולי צריך
להוסיף: חתום בידו בתאריך ההתפטרות, או משהו כזה. וזאת - רק בטקרה
שנבצר מחבר הכנסת לבוא אל יו"ר הכנסת.

א. ידין:

הסעיף הזה אינו מתאים לנסת. עבר זמנם של
מכתבים חתומים מראש. יש כבר פסק-דין של
בית-המשפט בעניין זה. וחבר הכנסת הרוצה להתפטר, צריך להיות חופשי
לעשות זאת על-ידי מכתב.

י. רוקח:

אני מציע נוסח זה: חבר הכנסת רשאי להתפטר
מכהונתו. ההתפטרות תישלח על-ידי חבר הכנסת
בכתב ידו ובתאריך התפטרותו.

היו"ר נ"י. נייר:

אני מציע שהמכתב יימסר ליו"ר הכנסת אישית,
ורק בטקרה שנבצר מחבר הכנסת לעשות זאת,
יעשה זאת בכתב.

ש. הלל:

אם חבר הכנסת נמצא בחו"ל, זה לא נבצר ממנו.

ד. בר-רב-האי:

אני טוֹק לכתוב: נבצר ממנו מפתח טחלה או
מפתח היותו בחו"ל.

ש. הלל:

אני מציע שלא להכניס לחוק יטוד שלנו את
המושג: "היותו בחו"ל". אין זה נאה.

ב. אזניה:

הוחלט: 1. לדחות את הצעת ש. הלל האומרת כי מכתב
ההתפטרות יימסר על-ידי חבר הכנסת אישית
ליו"ר הכנסת.

הסתייגות לש. הלל.

2. לקבל את ההצעה האוסרת כי מכתב ההתפטרות
יישלח על-ידי חבר הכנסת בחתימת ידו בתאריך
ההתפטרות.

אני מציע במקום 24 - 48 שעות.

ב. הזניה:

הוחלט: לקבל את ההצעה האוסרת כי תקפה של ההתפטרות
יהיה כעבור 48 שעות.

אם כן, לא צריך להגיד "חברותו בפסקת"
אלא "תקף ההתפטרות אחרי 48 שעות".

פ. רונן:

מהנוסח הזה אין זה ברור אם חבר הכנסת
יכול לחזור בו מהתפטרותו.

ש. הלל:

לש פסק-דין של בית-המשפט העליון בטקרה אחר,
לא של חבר כנסת אלא של שופט, אבל חושבני
שמוטב להבהיר את הנקודה בחוק.

א. ידני:

הוחלט: לקבל את ההצעה האוסרת כי תוך 48 השעות
יוכל חבר הכנסת לחזור בו מהתפטרותו.

הישיבה נועלה בשעה 11.10.